

EOS Kinnunen Markku(TEM), Tommila 04.07.2019
Miika(UM), Tuokko Katja(TEM)

Asia

Liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto 25.6.2019

Kokous

Liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto 25.06.2019

Energianeuvostossa 25.6. neuvosto hyväksyi päätelmät energiajärjestelmän tulevaisuudesta energiaunionissa. Jäsenvaltiot korostivat energiajärjestelmän muutoksen tärkeyttä, jotta saavutetaan ilmastoneutraliteetti 2050 ja pitivät päätelmien valmistelua tärkeänä. Jäsenvaltioiden välillä eroa oli siinä, millä keinoin tämä muutos voitaisiin tai pitäisi saavuttaa, mitä energiamuotoja voidaan muutoksen aikana sallia ja mitä ei. Lähinnä ydinvoiman ja maakaasun rooli olivat kiistakysymyksiä. PJ otti osan jäsenmaiden kommentteista huomioon, jonka jälkeen päätelmät hyväksyttiin.

Jäsenvaltiot vaihtoivat näkemyksiä energiasuhteista keskittyen puheenjohtajan valitsemiin neljään maantieteelliseen alueeseen: Afrikkaan, Kiinaan, Yhdysvaltoihin ja Itä-Välimereen. Energiaulkosuhteita pidettiin yleisesti monessa mielessä merkittävinä. Useat maat viittasivat myös energiaperuskirjasopimuksen ja energiayhteisösopimuksen uudistamisen tärkeyteen.

Muissa asioissa komissio esitteli suosituksensa jäsenmaiden kansallisiin energia- ja ilmastosuunnitelmaluonnoksiin. Lisäksi uleva puheenjohtajamaa Suomi esitteli ohjelmaansa. Kokouksessa käytiin myös ministeritason lounaskeskustelu aiheena euron käyttö kansainvälisessä kaupassa.

A-kohdat

Asiakirjan 10306/19 mukainen lista A-kohdista hyväksyttiin muutoksitta.

Päätelmät energiajärjestelmän tulevaisuudesta energiaunionissa

Puheenjohtajamaa Romania on kaudellaan laatinut ehdotuksen päätelmiksi energiajärjestelmän tulevaisuudesta energiaunionissa. Päätelmäluonnoksia on käsitelty kevään aikana viisi kertaa energiatyöryhmässä, ministeritasolla epävirallisessa energiaministereiden kokouksessa Bukarestissa 2-3.4.2019 ja coreperissa 12.6.2019. Energianeuvostossa oli tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät ja Romania oli toimittanut neuvostoon päätelmiä koskevan kompromissiehdotuksen, josta käytiin neuvostossa ministereiden keskustelu.

Jäsenvaltiot korostivat energiajärjestelmän muutoksen tärkeyttä, jotta saavutetaan ilmastoneutraali vuosi 2050 ja pitivät päätelmien valmistelua tärkeänä. Jäsenvaltioiden välillä eroa oli siinä, millä keinoin tämä muutos voitaisiin tai pitäisi saavuttaa, mitä energiamuotoja voidaan muutoksen aikana sallia ja mitä ei. Lähinnä ydinvoiman ja maakaasun rooli olivat kiistakysymyksiä.

Keskustelun aluksi eräs ilmastokunnianhimoinen jäsenvaltio toi esiin kynnyskysymyksensä tekstin hyväksymiselle. Jäsenvaltio ei ollut valmis hyväksymään tekstiin kirjattua kuvausta siitä, että EU:n 2030 energia- ja ilmastotavoitteet ovat kunnianhimoisia, sillä maan mukaan nykyiset EU:n tavoitteet eivät ole riittävän kunnianhimoisia. Lisäksi jäsenvaltio vastusti uusia investointeja kaasuinfraan ja ehdotti siihen liittyvien kirjausten poistamista.

Keskustelussa lähes kaikki jäsenvaltiot käyttivät puheenvuoron. Osa jäsenvaltioista oli valmis hyväksymään päätelmät sellaisenaan. Kunnianhimon lisäksi peräänkuulutettiin myös realismia päätelmien kirjausten suhteen. Teknologianeutraali vuosi on tärkeää ja jäsenvaltioilla tulee olla mahdollisuus käyttää kaikkia teknologioita ml. ydinvoima, maakaasu. Osa jäsenvaltioista toivoi vielä lisää kunnianhimoa päätelmiin. Toiset jäsenvaltiot pyysivät vahvempia kirjauksia liittyen muun muassa energiaverkkoihin ja –varastointiin ja älykkäisiin verkkoihin). Energiaturvatoimien vaikutus jäsenvaltioiden talouteen huolestutti osaa jäsenvaltioista ja peräänkuulutettiin sosiaalisesti ja taloudellisesti oikeudenmukaista siirtymää/muutosta. Käytännössä tämä tarkoittaa joidenkin jäsenvaltioiden osalta sitä, että toivottiin taloudellista kompensatiota pyrkimykseen pois kivihiilen käytöstä. Osa jäsenvaltioista huomioi, että päätelmien tulisi olla sopusoinnussa Eurooppa-neuvoston kokouksessa 21.6.2019 kirjattujen lausumien kanssa. Vetyteknologia ja vedyn käyttö nähtiin potentiaalisena osana tulevaisuuden energiavaihtoehtojen valikoimaa. Lisäksi osalle jäsenvaltioista toimitusvarmuus ja energiaturvallisuus olivat keskustelussa keskeisiä asioita. Suomi ei tulevana EU-puheenjohtajamaana käyttänyt puheenvuoroa.

Keskustelun jälkeen puheenjohtajamaa Romania muokkasi päätelmiä keskustelun pohjalta ja poisti maininnan EU:n energia- ja ilmastotavoitteiden kunnianhimosta, sekä poisti muutaman maan toiveesta maininnat kaasu-sektorista sekä kaasun varastoinnista. Myös viittaus lämmitys- ja jäähdytyssektoriin poistettiin kohdasta, jossa peräänkuulutettiin julkisen ja yksityisen rahoituksen tärkeyttä, jotta voidaan edistää eräiden sektoreiden muutosta.

Näiden muutosten jälkeen energianeuvosto hyväksyi yksimielisesti energiajärjestelmän tulevaisuutta koskevat päätelmät.

Energia-alan ulkosuhteet – komissio esitteli asian

Jäsenvaltiot vaihtoivat näkemyksiä energiasuhteista keskittyen puheenjohtajan valitsemiin neljään maantieteelliseen alueeseen: Afrikkaan, Kiinaan, Yhdysvaltoihin ja Itä-Välimereen. Miltei kaikki jäsenvaltiot käyttivät puheenvuoron ja kaikki puhujat korostivat ulkosuhteiden merkitystä EU:n energiapolitiikalle. Useat myös näkivät energiaulkosuhteet keinona edistää ilmastopolitiikkaa.

Afrikan väkiluvun ja talouden ennakoitu voimakas kasvu on monien jäsenvaltioiden mielestä selkeä mahdollisuus energia-alalla, sillä Afrikan maat tarvitsevat huomattavia energiainvestointeja.

Kiinan suhteen monet jäsenvaltiot katsoivat, että energiayhteistyön olisi oltava avointa, tasapuolista ja vastavuoroista. Tällä viitattiin mm. eurooppalaisten yritysten hankaluuksiin päästä Kiinan markkinoille. Myös arvostelua kuultiin: Kiinan valtava Uusi silkkitie -

infrastruktuurialoite (Belt and Road Initiative) käsittää myös hiilivoimaloiden rakentamista aloitteeseen liittyneissä maissa, mikä puolestaan on ilmastotavoitteiden vastaista.

Keskustelu energiasuhteista Yhdysvaltojen kanssa painottui maakaasuun. Useat jäsenvaltiot pitivät hyvänä EU:n kaasunsaannin varmuuden ja kaasumarkkinakilpailun kannalta, että nesteytettyä maakaasua (LNG) on tarjolla myös Yhdysvalloista. Muutama jäsenvaltio katsoi, että EU-maiden ja Yhdysvaltojen välisiä energiasuhteita pitäisi hoitaa keskitetysti vain EU–Yhdysvallat-energianeuvoston kautta, kun nyt aloitteita ja kumppanuushankkeita on useita.

Itä-Välimeren jännittynyt tilanne nousi esiin useissa puheenvuoroissa. Energia- ja ilmastokomissaari Arias Cañete muistutti Eurooppa-neuvoston (20.–21.6.) tuominneen Turkin kaasunetsinnän Itä-Välimerellä laittomana ja osoittaneen täyden tukensa Kyprokselle tässä tilanteessa. Useat jäsenvaltiot tukivat Kyprosta nytkin puheenvuoroissaan. Komissio kertoi suunnittelevansa toimia Itä-Välimeren jännitteiden lieventämiseksi.

Muutama maa kiirehti Venäjän, Ukrainan ja komission välisiä kolmikantaneuvotteluja venäläisen kaasun kauttakulusta Ukrainan läpi EU-alueelle. Edelliset neuvottelut käytiin tammikuussa ja kauttakulkusopimus umpeutuu tämän vuoden lopussa.

Muutama jäsenvaltio myös tuki sekä energiaperuskirjasopimuksen että energiayhteisösopimuksen uudistamista. Neuvottelut kummankin kansainvälisen sopimuksen uudistamisesta ovat meneillään.

Tiedonanto: Yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnokset

Energiakomissaari Miguel Arias Cañete esitteli komission tiedonannon yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien (NECP) luonnoksista. Tiedonannossa komissio on arvioinut sitä, tuleeko EU pääsemään 2030 energia- ja ilmastotavoitteisiin energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnoksissa ilmoitettujen tavoitteiden perusteella. Määrällisiä tavoitteita EU:lla on kolmen ulottuvuuden, uusiutuvan energian määrä, energiatehokkuus ja päästöjen vähentäminen, osalta.

Luonnossuunnitelmien perusteella vuonna 2030 uusiutuvan energia osalta EU:lla on enimmillään 1,6%:n vaje uusiutuvan osuuden 32%:n tavoitteeseen nähden. Energiatehokkuudessa vaje on suurempi ja enimmillään EU on 6,2 % yksikköä jäljessä 32,5 %:n energiankäytön tehostamistavoitteesta vuonna 2030. Taakanjakosektorin päästöjen osalta EU on 2 % yksikköä jäljessä vuoden 2030 -30%:n päästövähennystavoitetta.

Komissaarin mukaan useimpien jäsenmaiden tulisi tarkentaa suunnitelmia, mutta tämä on ”learning by doing” prosessi ja nyt on aikaa vuoden loppuun asti täydentää suunnitelmia kaikkien viiden ulottuvuuden osalta. Suunnitelmissa esitettyjen politiikkatoimien sosiaaliset näkökulmat on myös hyvä käsitellä koska energiamuutoksella on sosiaalisia vaikutuksia.

Komissaari nosti esille muutamia asioita, jotka vaativat erityisesti huomiota suunnitelmien viimeistelyssä. Komisison mukaan jäsenvaltioilla tulee olla selvemmat tavoitteet markkinoiden integraatioon. Lisäksi verkkojen yhteen liittäminen tulee kiinnittää suunnitelmissa huomioita, sillä vain viidellä jäsenvaltiolla on riittävä verkkojen yhdistymisaste (yli 15%) vuonna 2030 (Suomi tässä mukana). Komissio korosti myös, että kaikki energiatuet tulee listata suunnitelmissa.

Kansalliset suunnitelmat tarjoavat investoijille varmuutta tulevaisuudesta. Suunnitelmista saadaan myös hyötyjä, kun ne yhdistetään muihin politiikka-alueisiin.

KOM kertoi tekevänsä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa suunnitelmien täydentämisen suhteen. Muutama jäsenvaltio käytti kommenttipuheenvuoron ja lähinnä esitti kiitokset komissiolle.

Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma

FI esitteli 1.7.2019 alkavan EU-puheenjohtajakauden ohjelman. FI tavoittelee kaudellaan sopua rengasmerkintäasetuksesta ja edistää yleisesti MFF-neuvotteluja. Lisäksi FI jalkauttaa EU:n strategista agendaa energianeuvoston työhön. Suomen puheenjohtajakaudella kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien iteratiivinen prosessi tulee olemana ajankohtainen. Lisäksi FI pitää yllä energiateknologioiden roolia polulla kohti ilmastoneutraaliutta.

Suomen edustajat

Elinkeinoministeri
ministerin kutsuma asiantuntija
ministerin virkamiesavustaja
teollisuusneuvos
neuvotteleva virkamies
asiantuntija
viestintäasiantuntija
EU-erityisasiantuntija

Katri Kulmuni
Jari Partanen
Nina Alatalo
Petteri Kuuva
Markku Kinnunen
Katja Tuokko
Mauri Vieru
Niina Honkasalo

pysyvän edustajan sijainen
Mertens
erityisasiantuntija
erityisasiantuntija
avustaja
tiedottaja

Minna Kivimäki
Leo Svahnäck
Sanna Ek-Husson
Miika Tommila
Jade-Jasmin Inkinen
Eeva Laavakari

Asiakirjat

-

Liitteet

Viite

Asiasanat	energiälähteet, sähkö, ilmasto- ja energiapaketti, ulkosuhteet; energia
Hoitaa	TEM, UM, YM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, VM, VNK, VTV
